

VIJF AGATHA'S

door Corry Boon

Het is Open Monumentendag 1998.

Ik ben op weg naar het Foreestenhuis aan het Grote Oost in Hoorn. Daar zal ik mijn nicht *Agatha* ontmoeten die ik sinds de begrafenis van haar moeder in 1985 niet meer heb gezien. Niet alleen dáárom kijk ik naar deze dag uit. Het is een grote wens van mij om juist samen met *deze* nicht *dit* huis te gaan bezoeken! Soms ligt een bepaalde voornaam verweven in je familiegeschiedenis. In die van mij loopt de naam Agatha als een rode draad door de voorbije eeuwen.

De *vroegste* Agatha (1) die ik tot nu toe heb gevonden is *Agatha van Neck*.

Ze wordt geboren in 1634. Haar leven speelt zich af in Hoorn en in 1653 trouwt ze met *Meijndert Sonck*, die later burgemeester en advocaat-fiscaal van de Admiraliteit zou worden. Zij krijgen tien kinderen. Agatha overlijdt op 73-jarige leeftijd. In museum Mayer van den Bergh te Antwerpen hangt hun familieportret, geschilderd door Jan Rotius. Vorig jaar heb ik, tijdens een korte vakantie, dit museum bezocht.

De kleindochter van Agatha, *Jacoba de Vries*, wordt de tweede vrouw van *Nanning van Foreest*. Zij trouwen in 1728. Nanning laat voor drie bestaande panden aan het Grote Oost in 1724 een monumentale gevel in Lodewijk de XIV-stijl, plaatsen

In 1733 komt hun dochter Agatha (2) ter wereld. Ze huwt in 1752 haar achterneef én overbuurjongen *Joan van Foreest*.

Het Foreestenhuis te Hoorn

Wanneer Agatha in de achtste maand van haar negende kind is sterft Joan aan de pokken, slechts drieëndertig jaar oud. Zesentwintig dagen later ziet hun zoon Jacob het levenslicht. Haar tweede huwelijk, 4 juni 1775 in de Beemster met haar *koetsier* Jan Schenk, zorgt voor veel opschudding. Een gemengd huwelijk omdat Jan van katholieke en Agatha van protestante huize is.

Volgens een *plakkaat* van de Staten van Holland uit 1755 mogen gereformeerden en katholieken niet in gemeenschap van goederen trouwen en moeten ze in plaats van drie, zes weken '*onder de geboden staan*.'

Tijdgenote en schrijfster Betje Wolff bewondert haar vrijgevochten geest en onafhankelijke opstelling. In een brief aan David-Henry Gallandat, Stads Heel & Vroedmeester te Vlissingen schrijft Betje over Agatha: '*Wat is dat eene heldin; zij durft gelukkig zijn.*'

Agatha overlijdt, 67 jaar en acht maanden oud, op 11 februari 1801 aan een '*Bonte quaal van vijf Daagen*.' Zij is de laatste van drie generaties Van Foreest die aan het Grote Oost 43 hebben gewoond. Bij de openbare verkoop komt het pand in handen van de 'Lutheranen van het oude licht.'

Jacob volgt het voorbeeld van zijn moeder en trouwt een katholiek meisje, Maria Langedijk. Op 1 september 1798 wordt hun dochter Agatha (3) rooms-katholiek gedoopt. Het gezin - in totaal worden er tien kinderen geboren - verhuist eerst naar Purmerend, waar Jacob schout wordt, en dan naar Amsterdam en later naar Wieringerwaard waar Jacob gemeentesecretaris en ontvanger der Directe Belastingen en Accijnzen wordt.

Op 4 mei 1822 trouwt Agatha (3) in de Zijpe met de weduwnaar Johan Coenraad Watlher, van beroep kleermaker. Uit dit huwelijk worden geen kinderen geboren, wat misschien de reden is dat ze naar Den Helder vertrekt om te gaan samenwonen met Petrus Johannes Huijbens. Petrus Johannes is afkomstig uit Ekeren in de buurt van Antwerpen. Ze krijgen zeven kinderen. Bij inschrijving in de Burgerlijke Stand krijgen de eerste zes kinderen de achternaam van hun vader. Dat is bijzonder want in die tijd wordt, in soortgelijke omstandigheden (*niet gehuwd*) kinderen de achternaam van hun moeder gegeven.

Het zevende kind, Paulina Geertruida, wordt geboren op 28 april 1839. Zij krijgt wél de achternaam van haar moeder, Van Foreest. Acht dagen later (op 6 mei) overlijdt Agatha, van beroep winkelierster, veertig jaar oud.

Het oudste kind, Pieter Johannes Baptist, is dan negen jaar. Deze Pieter trouwt Catharina Helena van Os. Ook dit gezin wordt zeer kinderrijk. Onder de tien nakomelingen zijn drie tweelingen. Van deze zes blijft er maar één leven: Agatha (4). Haar tweelingzusje wordt dood geboren. Van de vier overleden kinderen heetten er ook twee Agatha.

In 1893, wanneer Agatha dertig jaar is, trouwt ze in Den Helder met Pieter Boon. Hij treedt toe tot de Rooms-katholieke kerk. Ze worden gezegend met drie kinderen. De middelste is mijn vader: Petrus Johannes Baptist Boon. Zijn oudere zus Neeltje huwt Everardus Theodorus Koopman. Hun eerste dochtertje noemen ze *Agatha*. Zij sterft echter in haar eerste levensjaar. En de tweede dochter heet óók Agatha (5) die op tien december 1931 geboren wordt.

Zij trouwt in 1958 met Cornelis Engelmundus Stam. Ze krijgen vier zonen. Het gezin verhuist van Den Helder naar Beverwijk. Cornelis E. sterft in 1981.

.....

Het is even na elven als ik de trappen van het Foreestenhuis opga.

'Wat fijn dat dit huis nog steeds vernoemd is naar de laatste bewoners, de Van Foreesten,' zeg ik tegen me zelf. Het rechtergedeelte wordt gebruikt door de Doopsgezinde-Remonstrantse gemeente. Links zijn kantoren gevestigd. Het is de derde keer dat ik hier kom. Het geeft nog steeds een bijzonder gevoel. De hal en gang zijn rijk voorzien van stucwerk.

Agatha is er al! Het is háár eerste bezoek en na een hartelijke begroeting krijgen we een uitgebreide rondleiding en genieten met volle teugen.

De tuin achter het huis is de afgelopen maanden herschapen in een bijbelse tuin met bomen, heesters en planten die in de bijbel worden genoemd of die verwijzen naar bijbelse namen of personen. Voldaan nemen we afscheid en steken de straat over naar het

Waterschapshuis van het waterschap Westfriesland aan het Grote Oost 2, 4 en 6.

Omdat het Waterschap verhuist naar een nieuw gebouw is dit de laatste Open Monumentendag in het Waterschapshuis. Grote Oost 4 en 6 vormen één geheel dat gebouwd is in 1728 in opdracht van de Hoornse patriciër Cornelis van Foreest (1704-1761) de vader van Joan. Hier is Joan, de overbuurjongen die in 1752 trouwde met Agatha (2), opgegroeid.

We boffen want bij ons vertrek krijgen we het jaarverslag van 1995 mee. Er staan mooie foto's van huis en interieur in. We gaan naar het Westfries Museum. In de muziekkamer bewonderen we het portret van Agatha Schenk-van Foreest.

'Ik was eigenlijk nooit zo gelukkig met mijn voornaam,' zegt nicht Agatha, *'maar nu ik de geschiedenis ken ben ik er trots op.'*

Op het terras aan de Rode Steen in het hartje van Hoorn, gaan we eten en zitten we na te praten over deze bijzonder geslaagde dag.

'Ik heb drie kleindochters maar ik ben nog niet vernoemd,' zegt Agatha onder een lekker zonnetje op het Hoornse terras. We nemen, beiden voldaan, afscheid van elkaar. Agatha (5) vertrekt naar Beverwijk en ik ga op weg naar Den Helder.

Agatha van Foreest.

Of ik een nóg vroegere Agatha zal vinden dan Agatha van Neck (1634) en of er nóg een nieuwe Agatha bij komt, ligt in de toekomst verborgen.

BRONNEN:

1. Dr. P.J Buijnsters 'Briefwisseling van Betje Wolff en Aagje Deken'.
2. L.Kooijmans 'Onder regenten.'
Hollandse Historische Reeks 4-1985.
3. Familiearchief De Dieu nr. 496.
4. Gemeentearchief Den Helder.
5. Westfries Archief .